

CULTUUR

Circus Treurdier verlicht de loden last van het schuldgevoel: ‘Het kan echt aan me vreten’

In de muzikale komedie *Wendy Pan* van Circus Treurdier heeft hoofdpersoon Wendy zoveel last van schuldgevoelens dat ze alleen nog maar kan kruipen. ‘De huisarts raadt kniebeschermers aan, dat maakt het comfortabeler.’

‘Wendy is een vrouw van in de veertig die zo’n last van schuldgevoel heeft, dat ze er fysieke klachten door krijgt’, vertelt schrijver, acteur en theatermaker Jan-Paul Buijs van collectief Circus Treurdier over de voorstelling *Wendy Pan*, zaterdag te zien in de Leidse Schouwburg.

In het begin zijn die klachten nog mild, wat jeuk en tintelingen in de benen, maar al snel verergeren ze. ‘Het schuldgevoel drukt zodanig zwaar op Wendy dat ze haast verpletterd wordt door haar geweten. Het lukt haar niet langer de wereld met rechte rug tegemoet te treden. Ze gaat er letterlijk gebukt onder met als gevolg dat ze alleen nog maar kan kruipen.

‘In die onpraktische toestand komt ze in haar ouderlijk huis terecht om daar hulp te zoeken. Ook ten opzichte van haar ouders op leeftijd, die al met pensioen zijn, voelt ze zich erg schuldig omdat ze ooit haar ouderlijk huis heeft verlaten.’

FRUSTRATIE

Ellen Parren, een van de makers van Circus Treurdier, kwam op het idee van schuldgevoel als thema, zegt Buijs. ‘Zij worstelde heel erg met het zich bezwaard voelen over allerlei zaken; van kleine dingetjes tot mondiale problematiek. Bijvoorbeeld te vroeg naar huis gaan van een feestje, te weinig goede doelen steunen en je niet correct opstellen op de werkvloer, maar ook je schuldig voelen over de oorlogen die woeden op deze planeet.’

Dat was een mooi uitgangspunt voor een muzikale komedie. ‘Ik heb er zelf ook erg last van. Mijn probleem is dat ik het gevoel heb dat ik mensen te weinig van mijn tijd geef, terwijl ze mijn aandacht wel verdienen. Ik bedenk me dan dat ik een persoon al heel lang niet gebeld heb of niet heb gereageerd op een bericht. Het is een frustratie in mijn dagelijks leven en kan echt aan mij vreten.’

Tegelijkertijd speelt er ook iets anders door Buijs’ hoofd. ‘In hoeverre hebben mensen echt behoefte aan mijn aandacht, zitten ze wel echt op mij te wachten? Maak ik mijzelf belangrijker dan ik ben? Dat zijn mooie vragen om in het stuk te analyseren.’

Wendy, die oorspronkelijk door Parren werd gespeeld maar wier rol sinds eind april is overgenomen door Sophie Höppener, kruipt door het huis en is op zoek naar verlichting van haar loodzware last.

Foto Bowie Verschuuren

‘Ik speel zelf de moeder en de vader van Wendy’, zegt Buijs. ‘Moeder Angela is een pittige tante die een zwaar leven heeft gehad, maar er heel erg prat op gaat dat ze al haar problemen eigenhandig heeft opgelost. Ze is trots op het feit dat zij, ondanks alle ellende die ze in haar jeugd heeft meegemaakt, gewoon doorknalt en ze begrijpt dan ook geen bal van het gedrag van haar dochter.’

Geen enkel personage is in staat om goed naar Wendy te luisteren. ‘Ze vinden het onderwerp schuldgevoel veel lastiger dan ze in eerste instantie laten blijken.’

De plaatselijke huisarts komt ook langs om Wendy te onderzoeken. ‘Die komt eigenlijk niet verder dan: neem een paracetamolletje, dan gaat het vanzelf wel weer over. De huisarts raadt ook kniebeschermers aan, dat maakt het kruipen wat comfortabeler.’

KERK FAALT

Ook de kerk faalt. ‘Een lokale priester neemt haar de biecht af. Hij komt niet verder dan de conclusie dat Wendy is bezeten door de duivel. Wellicht is exorcisme de oplossing. Het christelijke van het schuldgevoel sijpelt door in de muziek. Er zitten drie koorliederen in die we met z’n vijven zingen. Componist Arthur Wagenaar heeft onze teksten op muziek gezet in een heel plechtig idioom. Het tweede nummer dat we zingen, “Wakker liggen”, gaat over de diepe overtuiging dat je jezelf eigenlijk niks mag gunnen en straf verdient. Eigenlijk een heel zwaar lied, maar Arthur heeft voor een buitengewoon onrustige maatsoort gekozen, namelijk 7/8, waardoor je het gevoel hebt dat je voortdurend wakker schrikt.’

De voorstelling vertelt ook het verhaal over de acteurs van Circus Treurdier. ‘De actrice die Wendy speelt, Sophie in dit geval, heeft een heel andere opvatting dan haar collega’s over hoe je in zo’n voorstelling moet functioneren. Sophie maakt zich enorm veel zorgen over stagiair Mees Markus, die in het stuk maar ook in het echte leven stage bij ons loopt. Sophie vindt dat hij veel begeleiding nodig heeft en hij moet ook een grote scène krijgen in het stuk. De andere acteurs hebben dat helemaal niet. Mees moet

Het laveren tussen schuldgevoelens is een interessant proces waar je uiteindelijk niet zoveel mee opschiet, stelt Buijs. ‘Maar je kunt ook niet helemaal zonder schuldgevoel, want dat zou betekenen dat je het allemaal geen reet interesseert. In dat geval krijgen we een heel harde wereld. Je moet die balans zien te vinden.’

Circus Treurdier

Wendy Pan

Leidse Schouwburg, zaterdag 17 mei

€15,50 – €23,50